

Institut
d'Estudis
Catalans

DOSSIER DE PREMSA

PRESENTACIÓ DELS RESULTATS DEL PROJECTE AGER TARRACONENSIS (PAT)

Projecte *ager Tarraconensis* (PAT)

Estudi del paisatge arqueològic antic a la dreta del riu Francolí

ACTES

Dijous, 23 de juliol, a les 12.30 hores, a l'Hotel Gran Palas de la Pineda (Vila-seca), tindrà lloc la roda de premsa de presentació dels resultats dels quatre anys de recerca del Projecte *ager Tarraconensis*, en el qual hi han col·laborat vint-i-quatre investigadors. L'acte comptarà amb la presència de la tinent d'alcalde i regidora d'Urbanisme de l'Ajuntament de Vila-seca, la Sra. **Manuela Moya**; el secretari general de la Universitat Rovira i Virgili (URV), el Dr. **Antoni González Senmartí**; el president de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), el Dr. **Salvador Giner**; la directora de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC), la Dra. **Isabel Rodà**, i els directors del projecte, el Dr. Josep Guitart (IEC/ICAC) i la Dra. Marta Prevosti (ICAC).

A continuació, a les 13 hores, se celebrarà la reunió de la Comissió de seguiment del Projecte *ager Tarraconensis* (PAT). *Estudi del paisatge arqueològic antic a la dreta del riu Francolí*, en la que hi participaran el president del Consell Comarcal del Tarragonès; l'alcalde de Vila-seca; l'alcalde de Riudoms; l'alcalde de l'Almòster; l'alcalde de Castellvell; el regidor de Cultura de Cambrils i el director del Museu d'Història de Cambrils; la regidora de Cultura de Reus i el director del Museu de Reus; el regidor de Cultura de Vilallonga del Camp; la regidora i el tècnic de Cultura de Salou; el coordinador de l'Àrea de Patrimoni de Tarragona; i el director del Museu d'Història de Tarragona.

PRESENTACIÓ

El projecte, dirigit per la Dra. Marta Prevosti (ICAC) i el Dr. Josep Guitart (IEC/ICAC), pretén reconstruir el paisatge d'època romana al territori de Tarraco i estudiar com aquest ha incidit en la seva evolució posterior. La recerca se centra en setze municipis a la dreta del riu Francolí: Salou, Vila-Seca, Constantí i Tarragona (Tarragonès); Almoixar, Cambrils, Castellvell del Camp, Montbrió del Camp, el Morell, la Pobla de Mafumet, Reus, Riudoms, la Selva del Camp, Vilallonga del Camp i Vinyols i els Arcs (Baix Camp), i Alcover (Alt Camp).

En el context de la gran transformació que han sofert les ciències socials en els darrers decennis, l'arqueologia ha estat protagonista d'una evolució espectacular. Una disciplina centrada essencialment en les fonts històriques ha ampliat el camp d'interès a tot un seguit d'àrees relacionades amb el medi natural, amb el qual interactuen poblacions humanes. No tan sols s'han anat aplicant tècniques i metodologies prestades d'altres ciències, sinó que l'arqueòleg també

Paisatge on es duu a terme la recerca del projecte

s'ha interessat en l'estudi del paisatge com a sistema natural dins del qual viu l'home, i per tant dins del qual l'home representa un element més a rebre i a emetre inputs, font d'una transformació constant. Les incursions d'aquest estudi en àrees de la biologia, la geologia i la geografia ha dut a una interdisciplinarietat inèdita en les humanitats.

En aquest sentit, s'ha elaborat una cartografia força completa del poblament de la zona en l'antiguitat que, juntament amb mapes de diverses temàtiques, ajuden a restituir la realitat de l'època. Per fer-los s'ha treballat tant el poblament com l'articulació del territori, la xarxa viària, les estructures agràries i la xarxa cadastral. Això ha anat acompanyat d'estudis de fauna, flora, clima, zoologia i geologia, que permeten matisar l'extensió de boscos i cultius o la incidència de la ramaderia, i arribar a conclusions sobre el sistema d'explotació del medi practicat pels romans i la seva incidència sobre el paisatge.

Una conclusió a què s'arriba és que en època romana, tot i l'increment i l'especialització dels cultius —que van desenvolupar una indústria del vi important, amb exportacions per àmplies àrees del Mediterrani occidental i fins al centre d'Europa i les illes Britàniques, acompanyada d'una ordenació del territori meticulosa a través d'una xarxa cadastral ortogonal—, la relació entre les àrees de cultiu i els boscos es va mantenir sempre a nivells molt sostenibles, sense cap actuació d'agressivitat sobre el medi. Els desequilibris mediambientals, provocats per la forta extensió de l'agricultura, la tala d'arbres i l'increment de l'aridesa, no arriben fins al segle XVIII, com es desprèn dels estudis pol·línics.

Una altra conclusió és que el gran canvi en l'estructura del poblament va ser introduït pels romans en el període republicà, del segle II al segle I aC. Es va trencar dràsticament amb el tipus d'hàbitat de tradició ibèrica, estructurat en poblats, encastellats dalt de turons, i amb molt pocs assentaments rurals a la plana. La nova estructuració del poblament, amb la ciutat de *Tarraco*, les vil·les i els nombrosos hàbitats camperols dispersos per les planes fèrtils, i fins i tot l'articulació del territori, la xarxa de camins i les divisions agràries dels camps, van ser implantades pels romans, i és el que ha marcat l'evolució posterior, fins al punt que en bona mesura avui encara perviuen.

L'estudi de l'evolució del paisatge ha anat acompanyat de l'estudi dels jaciments arqueològics i de l'epigrafia. Tot plegat permet una síntesi històrica ben fonamentada —tant econòmica com política i social— del territori de l'antiga *Tarraco*. De l'estudi dels establiments rurals se'n desprèn l'existència de jerarquies i xarxes comercials i socials. Permet entendre l'evolució econòmica, basada sobretot en la propietat de la terra i la seva explotació, i com a l'Imperi es va produir, al llarg dels segles, un procés d'acaparament de terres que va conduir a una situació de latifundisme que ja anuncia el món feudal.

Gràcies a l'epigrafia fins i tot es pot posar nom a alguns habitants l'*ager Tarraconensis* de l'època romana. S'han documentat des de residències suburbanes de l'aristocràcia més alta fins a treballadors dels establiments rurals més modestos. A tall d'exemple val la pena esmentar el senador *Q. Gargilius Macer Aufidianus*, governador de la *Hispania Citerior*, que amb la seva esposa *Apronia Iusta* van ser propietaris d'una vil·la als afores de la ciutat. Un altre cas és *Claudia Atiliana*, que va fer erigir un enorme mausoleu funerari per al seu marit, un senador del qual desconeixem el nom, als terrenys de la seva propietat a Mas Marquès (la Pobla de Mafumet).

Pedestal honorífic trobat en medi rural.

D'altra banda, les nombroses làpides sepulcral procedents de les vies o de les necròpolis rurals ens informen de la quotidianitat de la resta de la població, els lliberts, els esclaus i els estrangers: de com, per exemple, una família de lliberts exhibien amb orgull la promoció del fill, decurió de la colònia, malauradament mort jove, o de com a la il·lustra matrona *Sulpicia*, oriünda de Calahorra, la van homenatjar amb una estàtua funerària a la seva vil·la de Constantí.

El projecte PAT va néixer amb la signatura d'un conveni de col·laboració el 13 de juny de 2005 entre l'empresa ACESA, la URV, l'IEC i l'ICAC i 16 ajuntaments del Tarragonès, el Baix Camp i l'Alt Camp, els consells comarcals d'aquestes tres comarques i la Diputació de Tarragona, amb l'objectiu d'estudiar, amb una aproximació multidisciplinària i diacrònica, l'evolució del paisatge de l'*ager Tarraconensis* entre el període ibèric i l'antiguitat tardana.

PER A MÉS INFORMACIÓ

Dia: dijous, 23 de juliol

Hora: 12.30 hores

Lloc: Hotel Gran Palas

Carrer de la Sèquia, 5

La Pineda, Vila-Seca

Més informació:

Mariona Aragay

Institut Català d'Arqueologia Clàssica

Tel.: 977 24 91 33 (ext. 234)

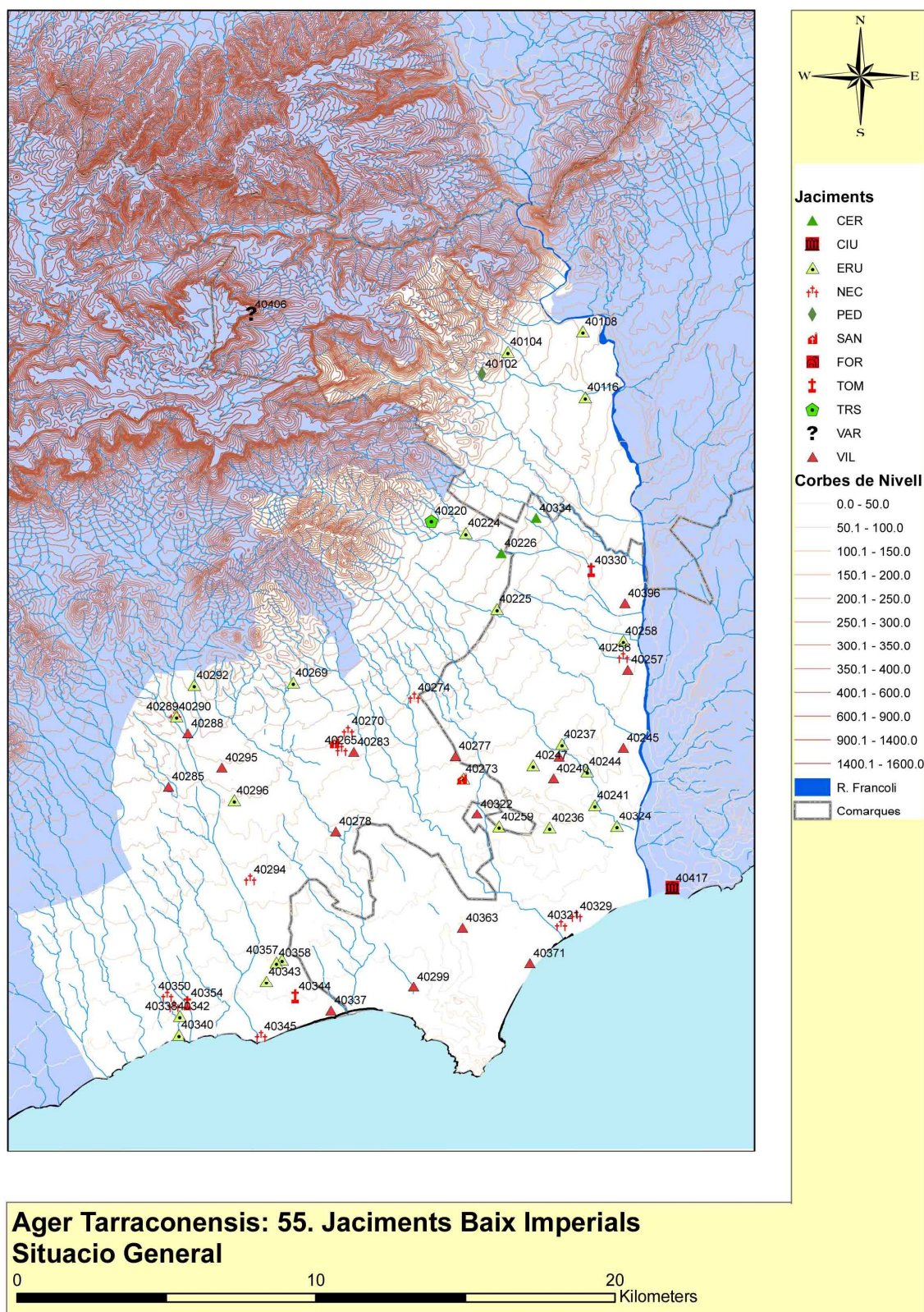
maragay@icac.net

Copa de terra sigil·lada amb el grafit STATVTI, que indica la propietat

Arqueòlegs prospectant un camp.

Un dels mapes realitzats en el PAT: el poblament de la zona, en els segles IV i V.